

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	2
1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐาน	4
1.4 วิธีการศึกษา	4
1.5 ขอบเขตการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2. ความทั่วไปเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	6
2.1 ความทั่วไปเกี่ยวกับการธนาคารพาณิชย์.....	6
2.1.1 ประวัติความเป็นมาของการธนาคารพาณิชย์.....	6
(1) ประวัติความเป็นมาในต่างประเทศ	6
(2) ประวัติความเป็นมาในประเทศไทย.....	9
2.1.2 ความหมายของการธนาคารพาณิชย์	11
(1) ความหมายจากมุมมองของกฎหมาย	12
(2) ความหมายโดยพิจารณาจากประเภทธุรกรรม	13
(3) ความหมายโดยพิจารณาจากบทบาททางเศรษฐกิจ.....	14
(3.1) บทบาทในฐานะตัวกลางทางการเงิน	14

(3.2) บทบาทการให้บริการชำระเงินจากบุคคลหนึ่งไปยังอีก บุคคลหนึ่ง.....	16
2.2 ความทั่วไปเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	17
2.2.1 ความหมายของธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	17
2.2.2 วิวัฒนาการของธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	19
(1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	20
(2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ธนาคารพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์.....	20
(2.1) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและความท้าทายด้าน ธุรกิจ	21
(2.2) แนวความคิดเกี่ยวกับการเพิ่มโอกาสในการให้บริการ ลูกค้า.....	23
(2.3) ปัจจัยส่งเสริมทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	23
2.2.3 รูปแบบการให้บริการของธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	24
(1) บริการธนาคารสาขา (Bank Branch).....	25
(2) บริการเงินด่วนเอทีเอ็ม (ATMs – Automatic Teller Machine)	25
(3) บริการโอนเงิน ณ จุดขาย (EFTPOS – Electronic Fund Transfer at Point of Sale)	27
(4) บริการธนาคารทางบ้าน / สำนักงาน (Home Banking / Office Banking).....	28
(4.1) บริการธนาคารทางโทรศัพท์ (Telephone Banking)	29
(4.2) บริการธนาคารทางจอภาพ (PC Banking).....	30
(4.3) บริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ต (Internet Banking)	30
(4.4) บริการธนาคารทางโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ...	31
(5) บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce).....	31
(6) บริการเครื่องฝากเงินอัตโนมัติ (CDM – Cash Deposit Machine)	33

(7) บริการเครื่องปรับสมุดเงินฝากอัตโนมัติ (Self Service Passbook Update)	33
(8) บริการธนาคารสาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Self Service Banking) ...	34
2.2.4 ลักษณะการทำธุรกรรมของธนาคารอิเล็กทรอนิกส์.....	36
(1) ระบบการจ่ายชำระและหักบัญชี (Payment Systems)	36
(1.1) ระบบ ACH Network	37
(1.2) ระบบ Fedwire and CHIPS.....	38
(1.3) ระบบ SWIFT	38
(1.4) ระบบ Cheque Clearing	39
(1.5) ระบบบาทเน็ต (BAHTNET)	39
(1.6) ระบบการโอนเงินรายย่อย (SMART).....	40
(2) ระบบการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money).....	41
(2.1) Electronic Cash	42
(2.2) Stored Value Cards	43
(3) ระบบเครื่องอัตโนมัติ (Automated Banking Facilities).....	45
(3.1) เครื่อง ATMs – Automatic Teller Machine	45
(3.2) เครื่องอัตโนมัติอื่น ๆ	45
(4) ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet Banking Services)	46
(5) ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยภาพเช็ค (ICAS – Imaged Cheque Clearing and Archive System).....	47
2.2.5 ความแตกต่างระหว่างธนาคารพาณิชย์แบบเดิมและธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	49
(1) การขยายขอบเขตการให้บริการ	49
(2) ลักษณะของบริการ.....	50
(3) การบันทึกข้อมูล	50

3. หลักกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการและการทำธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	51
3.1 ประวัติความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ...	51
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	52
3.2.1 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551	52
3.2.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544	55
3.2.3 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการการ ชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551	63
3.2.4 ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำกับดูแลธุรกิจบริการการให้ บริการออกไปรับรองอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.	69
3.2.5 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดและเงื่อนไขของ ระบบ ITMX (Interbank Transaction Management and Exchange)	72
3.3 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	73
3.3.1 กฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่าง ประเทศแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce)	73
(1) ลักษณะทั่วไป	75
(2) บทบัญญัติที่รองรับการทำสัญญาโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ..	78
3.3.2 อนุสัญญาว่าด้วยการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่าง ประเทศ (Convention on the Use of Electronic Communication in International Contracts)	84
(1) ลักษณะทั่วไป	85
(2) บทบัญญัติที่รองรับการทำสัญญาโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ .	86
3.3.3 กฎหมายของสหภาพยุโรปว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	90
(1) ลักษณะทั่วไป	92
(2) บทบัญญัติที่รองรับการทำสัญญาโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ .	95

4. บทวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	99
4.1 ปัญหาเรื่องการสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคในการใช้บริการและการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	99
4.1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นใจของผู้บริโภคในการใช้บริการและการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	99
(1) ความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล	100
(2) ผลทางกฎหมายของการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	100
4.1.2 บทวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่มีผลต่อความมั่นใจของผู้บริโภคในการใช้บริการและการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	101
4.2 ปัญหาเรื่องมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	108
4.2.1 มาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	108
(1) มาตรฐานขั้นต่ำของระบบ ITMX – Interbank Transaction Management and Exchange	108
(2) แนวปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยการให้บริการการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแห่งประเทศไทย	111
(3) มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์โดยองค์การนานาชาติเพื่อระบบมาตรฐาน (ISO)	111
4.2.2 บทวิเคราะห์ปัญหาเรื่องมาตรฐานความมั่นคงปลอดภัยในการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในด้านกฎหมาย	114
4.3 ปัญหาเรื่องการจัดสรรความเสี่ยง (Allocation of Risk) ระหว่าง ผู้บริโภคกับ ผู้ประกอบการ ในการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	121

4.3.1 ความเสี่ยงภัยขณะใช้บริการหรือทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กับธนาคารพาณิชย์	122
(1) การแสดงเจตนาทำสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์.....	122
(2) เวลา และสถานที่เกิดของสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์.....	123
4.3.2 การคุ้มครองผู้บริโภคในการใช้บริการหรือทำธุรกรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์กับธนาคารพาณิชย์.....	127
4.3.3 บทวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการจัดสรรความเสี่ยงระหว่าง ผู้บริโภค กับ ผู้ประกอบการ ในการประกอบธุรกรรมที่เกี่ยวกับ ธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.....	128
4.4 ปัญหาทางกฎหมายในแง่ของการสนับสนุนหรือขัดขวางการให้บริการ และการทำธุรกรรมเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	130
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	135
บทสรุป.....	135
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	147
ภาคผนวก	
ก. ประกาศและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทาง อิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจ บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551	152
ข. ประกาศและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ e-Money ตามประกาศ กระทรวงการคลังฯ (ปว.58	153
ประวัติการศึกษา.....	154